

تجربه‌نگاری (۱)

شبکه روستاهای دوستدار کتاب و جشنواره روستاها و عشایر دوستدار کتاب

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی از سال ۱۳۹۳ جشنواره روستاها و عشایر دوستدار کتاب را به منظور توسعه و ترویج کتاب‌خوانی در کشور برگزار می‌کند که هر ساله استقبال از آن بیشتر از سال قبل شده است. در آخرین دوره ۲۰۵۰ روستا در این جشنواره شرکت کردند. الاز محمدی این تجربه را مستند کرده است.

مقدمه

سال ۱۳۹۳ وقتی مسئولان دفتر مطالعات و برنامه‌ریزی فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به این فکر افتادند که برای کتاب‌خوان‌تر کردن مردم ۳۰ هزار روستا در ایران طرح و جشنواره‌ای را راه بیندازند، فکرش را هم نمی‌کردند تعداد زیادی از مردم روستاها از آن استقبال کنند؛ استقبالی تاریخی.

حالا هفت سال از آن زمان گذشته و هفت سال پیاپی جشنواره روستاها و عشایر دوستدار کتاب ایران برگزار شده است؛ هر سال با استقبال بیشتر روستاییان و فعالان ترویج کتاب‌خوانی. این امر از آمار رسمی تعداد روستاهایی که در این جشنواره شرکت کردند پیداست؛ تعدادی که در سال ۱۳۹۳ یعنی نخستین سال برگزاری جشنواره، روی رقم ۶۲۰ روستا ایستاد و بعد از هفت سال و در سال ۱۳۹۹ به تعداد دوهزاروپنجاه روستا و روی هم‌رفته، در هفت دوره به نه‌هزار روستا رسید. جشنواره روستاها و عشایر دوستدار کتاب چرا راه‌اندازی شد و هدفش چه بود؟ این جشنواره در طول مسیر دچار چه مسائلی شد و آیا توانست به ترویج کتاب‌خوانی در ایران کمک کند؟ جشنواره‌ای ملی و سراسری که برای نخستین‌بار، روستایی‌ها را از گوشه‌وکنار ایران پای کار کشانده است، نقاط ضعف و قوتش کدامند؟ این‌ها سؤالاتی هستند که با بررسی هفت دوره این جشنواره و گفت‌وگو با مسئولان، ایده‌پردازان و شرکت‌کنندگان آن، به پاسخشان می‌رسیم.

جشنواره روستاها و عشایر دوستدار کتاب در سال ۱۳۹۳ برای گسترش عدالت فرهنگی و به‌منظور توسعه و ترویج کتاب‌خوانی در سراسر کشور و کمک به روستاها و مناطق عشایری، برنامه‌ریزی و پایه‌گذاری شد. از دیگر اهداف این جشنواره که با مشارکت مردم و دستگاه‌های فعال در روستا انجام شده یا اجرای آن برای سال آینده پیش‌بینی شده، عبارتند از: توسعه زیرساخت‌ها مانند کتابخانه‌ها، کتاب‌فروشی‌ها و...؛ فعالیت‌های ترویج کتاب‌خوانی در روستاها و مناطق عشایری؛ افزایش همکاری و مشارکت نهادهای مردمی و مدنی و غیردولتی؛ جذب امکانات و سرمایه‌های عمومی و خصوصی برای ترویج کتاب‌خوانی در روستاها؛ تمرکززایی؛ توجه به برنامه‌های محلی برای ترویج کتاب‌خوانی در روستاها و حمایت از ایده‌های نو و ابتکاری در حوزه کتاب و کتاب‌خوانی. تلاش برای تأمین بودجه‌های لازم برای گسترش فعالیت‌های مربوط به کتاب و کتاب‌خوانی در روستاها و توجه‌دادن مردم و نهادهای روستایی به اهمیت کتاب و فرهنگی‌ترشدن فضای روستاها و البته پرکردن اوقات فراغت کودکان و نوجوانان روستایی با کتاب، از دیگر اهداف این جشنواره بود. برای رسیدن به این اهداف بود که از همان سال اول با حضور تعدادی از دستگاه‌های دولتی و غیردولتی در هر استان، دبیرخانه‌ای تشکیل شد تا هدایت‌کننده جشنواره در استان باشد و بنابراین هر روستا براساس فراخوان جشنواره، مدارک و مستنداتش را که مبنی بر فعالیت‌های مرتبط با کتاب و کتاب‌خوانی آن روستا بود، با امضای دهیار و رئیس شورای اسلامی روستا، همراه با فرم‌های تکمیل‌شده به دبیرخانه استانی جشنواره مستقر در ادارات کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان‌ها یا دبیرخانه مرکزی

در تهران ارسال می‌کرد. دهیاران، شورای اسلامی روستا، بخشداران، کانون‌های فرهنگی و هنری مساجد، کتابخانه‌های عمومی وابسته به نهاد کتابخانه‌های عمومی، مدارس و سایر نهادهای فرهنگی و تشکل‌های مردمی، نقش مهمی در معرفی روستاهای دوستدار کتاب داشتند. این روند تا دوره هفتم این جشنواره که در سال ۱۳۹۹ برگزار شد و برگزیدگانش اوایل سال ۱۴۰۰ معرفی شدند، ادامه پیدا کرد.